

การประเมินความเสี่ยงทุจริต

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ่ง
อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

จัดทำโดย
งานนโยบายและแผน

คำนำ

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ได้ขับเคลื่อนให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง ของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต โดยมีศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ซึ่งเป็นกลไก ภายใต้ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนหน่วยงาน ภายในสังกัด/กำกับทั้งหน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่า รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจังหวัด เพื่อเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพให้การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นเครื่องมือลดคดีการทุจริตในภาครัฐ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ สำนักงาน ป.ป.ท. จะทำการประเมินเชิงคุณภาพ ในการบริหารความเสี่ยงการทุจริตหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้มีการนำไปสู่การปฏิบัติให้เห็นผลเป็นรูปธรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานภาครัฐ จึงได้จัดทำคู่มือแนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Assessment) การขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต/เกณฑ์การประเมินเชิงคุณภาพ “มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต”(Corruption Risk Control) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ เพื่อให้ใช้เป็นแนวทางการขับเคลื่อนหน่วยงานภายในสังกัด ได้มุ่งเน้นการวางระบบเพื่อขับเคลื่อนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต ลดความเสี่ยงการทุจริตให้ได้มากที่สุด

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง

บทที่ ๑

บทหน้า

๑.ความเป็นมา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เป็นเอกภาพในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยมียุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่จะ เป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลตามวิสัยทัศน์ในพ.ศ. ๒๕๘๐ กล่าวคือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายในการพัฒนา ประเทศให้ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่องสังคมเป็นธรรม ฐาน ทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยจะมีการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติทั้งการพัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีเก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบน คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ในประเด็นที่ (๒๑) การต่อต้านการทุจริตและ ประพฤติมิชอบ กำหนดเป้าหมายไว้ว่า ประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยกำหนดตัวชี้วัดไว้ใน พ.ศ. ๒๕๘๐ ประเทศไทยต้องมีคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index - CPI) อยู่ใน อันดับ ๑ ใน ๒๐ และ/หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๗๓ คะแนน (คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน) เพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว จึงได้นำผลการประเมิน ITA ไปกำหนดเป็นตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายไว้ว่าหน่วยงานที่เข้าร่วมการประเมิน ITA ทั้งหมด (ร้อยละ ๑๐๐) ต้องได้คะแนน ๙๐ คะแนนขึ้นไป โดยในระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ได้กำหนด ตัวชี้วัด ไว้ว่า ในพ.ศ. ๒๕๗๐ ประเทศไทยต้องมีคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index - CPI) อยู่ในอันดับ ๑ ใน ๔๓ และ/หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๕๗ คะแนน และหน่วยงานที่เข้าร่วมการประเมิน ITA ทั้งหมด (ร้อยละ ๑๐๐) ต้องได้คะแนน ๘๕ คะแนนขึ้นไป

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International - TI) เผยแพร่ผลคะแนนดัชนีการรับรู้ การทุจริต (Corruption Perception Index - CPI) ประจำปี ๒๕๖๓ ผลปรากฏว่าประเทศไทยได้ ๓๖ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน ซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงจากปี ๒๕๖๒ แต่ในส่วนของอันดับได้ปรับตัวลดลงเป็นลำดับที่ ๑๐๔ จากอันดับ ๑๐๑ ยอมสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องแก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างเร่งด่วน โดยองค์กร ปกครองสวนท้องถื่นเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติปัจจุบัน เมืองครส่วนท้องถื่น จำนวน ๗,๘๕๐ แห่ง ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถื่นเป็นหน่วยงานของรัฐภายใต้โครงสร้างการจัดระเบียบบริหาร ราชการตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจจากสวนกลางลงสู่ท้องถื่นและเป็น กลไกหนึ่งในการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและ กิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถื่น ถือเป็นกลไกสำคัญ ในการพัฒนาท้องถื่นซึ่งนำไปสู่การ พัฒนาทั่วทั้งประเทศ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถื่นปราศจากการทุจริต นำเงินงบประมาณมาพัฒนาท้องถื่นของ ตนเอง พัฒนาเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริงแล้ว ประเทศชาติก็จะมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานา อารยะประเทศ การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถื่นให้เกิดความยั่งยืน รัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถื่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถื่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดบริการสาธารณะ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาในพื้นที่ ส่วนการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถื่นจะทำได้เท่าที่ จำเป็นตามกรอบกฎหมายกำหนด และต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถื่น

สืบเนื่องจากผลการวิเคราะห์ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (ตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้เปลี่ยนเป็นดัชนีการรับรู้การทุจริต) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พบว่าแหล่งการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกทางธุรกิจทั้งหมด ๔ แหล่ง มีคะแนน ลดลงอย่างมาก ในปี ๒๕๕๙ คือ GI ได้ ๒๒ คะแนน (ปี ๒๕๕๘ ได้ ๔๒ คะแนน ลดลง ๒๐ คะแนน) WEF ได้ ๓๗ คะแนน (ปี ๒๕๕๘ ได้ ๔๓ คะแนน ลดลง ๖ คะแนน) PERC ได้ ๓๘ คะแนน (ปี ๒๕๕๘ ได้ ๔๒ คะแนน ลดลง ๓ คะแนน) และ EIU ได้ ๓๗ คะแนน (ปี ๒๕๕๘ ได้ ๓๘ คะแนน ลดลง ๑ คะแนน) ซึ่งเป็นแหล่งการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ว่าภาคธุรกิจเกี่ยวข้องกับการทุจริตการจ่ายเงินสินบนในกระบวนการต่าง ๆ ดังนั้น สะท้อนให้เห็นว่าในสายตานานาชาติยังไม่เกิดความเชื่อมั่นในความโปร่งใสของ การดำเนินการธุรกิจในประเทศไทยโดยยังปรากฏการเรียกรับสินบนจากนักธุรกิจที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยอย่างรับรู้ได้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับสถานการณ์การทุจริตของประเทศไทย เมื่อปี ๒๕๕๙ โดยเมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๐ ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้เปิดเผยผลการสำรวจ ดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย (Corruption Situation Index : CSI) ในรอบ ๖ เดือน มีประเด็นที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการประเมิน CPI ด้วยเช่นกัน ในเรื่องของร้อยละการจ่ายเงินพิเศษที่ผู้ประกอบการต้องจ่ายในการทำธุรกิจกับภาครัฐ โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ ๑ - ๑๕ ซึ่งจากการสำรวจก่อนวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ พบว่าอยู่ที่ร้อยละ ๑๕ - ๒๕ และหลังเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๗ จนถึงรอบการสำรวจ ณ เดือน ธันวาคม ๒๕๕๙ เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ ๑ - ๑๕ มาโดยตลอด สะท้อนให้เห็นว่าการจ่ายเงินพิเศษเพิ่มอาจเริ่มกลับมารุนแรงขึ้น สำนักงาน ป.ป.ท. ได้วางกรอบแนวทางขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐ และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุน จำนวน ๔๖ หน่วยงาน ให้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ของทางราชการ อย่างน้อยหน่วยงานละ ๑ กระบวนงาน โดยสำนักงาน ป.ป.ท. จัดพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงว่าด้วยการเป็นแนวร่วมปฏิบัติของภาครัฐขับเคลื่อนปณณการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการต่อต้านการรับสินบนทุกรูปแบบ ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุน ๔๖ หน่วยงาน เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ อิมแพ็ค ชาเลนเจอร์ เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี โดยมีนายวิชณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานในพิธีพร้อมปาฐกถาพิเศษ “ความคาดหวังในความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐในการต่อต้านการรับสินบนทุกรูปแบบ”

แผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ด้านการป้องกันและปราบปราม ได้กำหนดให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ดำเนินการวางระบบการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตประพฤติมิชอบในสวนราชการเป็นประจำทุกปี และรายงานผลการปฏิบัติ ต่อผู้บังคับบัญชา หรือตามระยะเวลาที่กำหนด

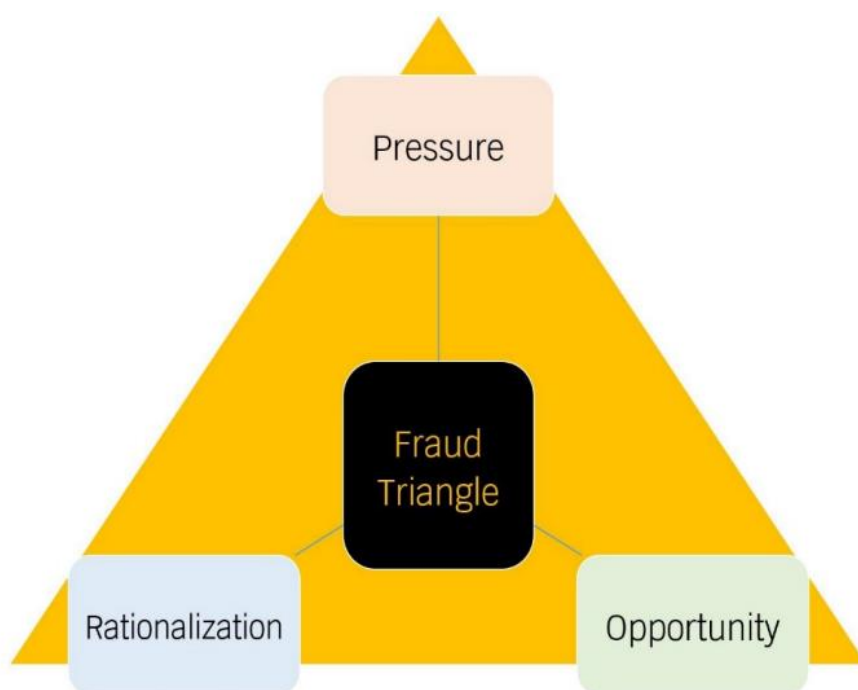
ส่วนที่ ๒

การขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงทุจริต

๒. การขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงทุจริต

๒.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาสซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุมกำกับ การควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือการหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle) ตามหลักการและทฤษฎี Triangle Fraud ของ Dr. Ronald R. Cressey (๑๙๔๐) ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยาและอาชญาวิทยา ชาวอเมริกัน ได้ให้สมมติฐานไว้ในหนังสือชื่อ Other's People Money

นอกจากหลักการและทฤษฎี Triangle Fraud ของ Dr. Ronald R. Cressey (๑๙๔๐) ยังมีทฤษฎี Four-Sided Diamond Fraud ของ David T. Wolfe and Dana R. Hermanson (๒๐๐๔) และทฤษฎี GONE Theory ของ Leonard J. Brook (๒๐๐๔) โดยหลักทฤษฎีทั้งสามได้กล่าวถึงสาเหตุจูงใจของพฤติกรรมผู้กระทำผิดหรือสิ่งที่จะก่อให้เกิดการทุจริต ตามตารางดังนี้

Triangle Fraud	Four-sided Diamond	Gone Theory
๑. Opportunity	๑. Capability ๒. Opportunity	๑. G-Greed ๒. O-Opportunity
๒. Pressure ๓. Rationalization	๓. Incentive / Motive ๔. Rationalization	๓. N-Need ๔. E-Expectation

คำอธิบายความหมายของคำศัพท์ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต	
Opportunity	โอกาส เหตุการณ์ สถานการณ์ที่เอื้ออำนวย มีสิ่งล่อตาล่อใจ เปิดโอกาสที่จะฉกฉวยผลประโยชน์เนื่องจากความบกพร่องหรือจุดอ่อนของระบบงาน หรือช่องว่างของกฎระเบียบที่เปิดโอกาสให้ทำได้
Pressure	ความกดดัน ความกดดันและแรงกดดันเมื่อเกิดเหตุการณ์คับขันจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ มีความจำเป็นต้องการใช้จ่ายเงิน
Incentive / Motive	แรงจูงใจ แรงบันดาลใจ มีสิ่งจูงใจ
Capability	ความสามารถ มีความสามารถที่ทำได้ที่เกิดจากอุปนิสัย ความสามารถเฉพาะตัวของปฏิบัติงาน และลักษณะงานเอื้อประโยชน์ที่จะประพฤติมิชอบและทำการทุจริตได้
Rationalization	มีเหตุผล มีเหตุผลเข้าข้างตนเองว่าสามารถทำได้ คนอื่นยังสามารถทำได้โดยไม่คิดว่าผิด มีความสามารถและโอกาสที่เกิดจากตำแหน่งหน้าที่
Greed	ความโลภ เกิดความละโมภโลภมาก เห็นคนอื่นทำผิดแล้วไม่ได้รับการลงโทษจับไม่ได้จึงหลงผิดอยากทำบ้าง ไม่พึงพอใจในสิ่งที่ตนมี
Need	ความต้องการอยากได้ ความต้องการหรือความจำเป็นที่ต้องการใช้จ่ายเงิน จึงเป็นแรงกดดันให้ทำทุกสิ่งทำได้เพื่อให้ได้เงินมา
Expectation	ความคาดหวัง คาดหวังว่าสิ่งที่ตนกระทำไม่มีผู้อื่นล่วงรู้ และเอาผิดได้ หรือโอกาสที่จะถูกคนพบการกระทำที่ผิดถูกจับได้และรับการลงโทษน้อยมาก

๒.๒ แนวทางการขับเคลื่อนการประเมินความเสี่ยงทุจริต

๒.๓ วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อให้เข้าใจจุดเสี่ยงที่อาจทำให้เกิดการทุจริต
- ๒) ปรับปรุงกลไกการทำงาน เพื่อยับยั้งการทุจริต และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ
- ๓) เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีการบริหารราชการด้วยความโปร่งใส เป็นธรรมตรวจสอบได้
- ๔) เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย

๒.๔ หน่วยงานเป้าหมาย

สำนัก กอง งาน ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง

๒.๕ ประเภทความเสี่ยงการทุจริต และศัพท์เฉพาะ คำนิยาม

๒.๕.๑ ประเภทความเสี่ยงการทุจริต/ขอบเขตความเสี่ยงทุจริต

๑) ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติอำนาจความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

๒) ความเสี่ยงทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๓) ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

๒.๕.๒ ศัพท์เฉพาะ คำนิยาม

ศัพท์เฉพาะ	คำนิยาม
ความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk)	การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ หรืออาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานในอนาคต

ศัพท์เฉพาะ	คำนิยาม
ความเสี่ยง (Risk)	ความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์บางอย่างซึ่งมีผลกระทบทำให้การดำเนินงาน ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือเบี่ยงเบนไปจากที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจส่งผลในทางบวกหรือทางลบก็ได้ ผลกระทบทางลบ เรียกว่า ความเสี่ยง ผลกระทบทางบวก เรียกว่า โอกาส
ความเสี่ยง /ปัญหา	ความเสี่ยง : เหตุการณ์ที่ยังไม่เกิด ต้องหามาตรการควบคุม ปัญหา : เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว รุอยู่แล้ว ต้องแก้ไขปัญหา
ประเมินความเสี่ยงการทุจริต	เป็นขั้นตอนในการค้นหาว่ามีรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตอย่างไรบ้าง
โอกาส (Likelihood)	โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้น
ผลกระทบ (Impact)	ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน
ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)	คะแนนรวมที่แสดงให้เห็นถึงระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริตที่เป็นผลจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต จาก ๒ ปัจจัย คือโอกาสเกิด (Likelihood) และผลกระทบ (Impact)
ผู้รับผิดชอบความเสี่ยงการทุจริต (Risk Owner)	ผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบ กระบวนการหรือโครงการ
Key Controls in place	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีอยู่ในปัจจุบัน
Further Actions to be Taken	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานจัดทำเพิ่มเติม

๒.๖ ปัจจัยสำเร็จในการบริหารความเสี่ยงการทุจริต

๑. ความมุ่งมั่นของผู้นำองค์กร ในการวางระบบการบริหารความเสี่ยงการทุจริตขององค์กร ที่ยอมรับว่าความเสี่ยงการทุจริตมีอยู่จริง หากมีประเด็นการทุจริตต้องยกระดับเป็นบทเรียนเพื่อเรียนรู้ และหาแนวทางการบริหารจัดการป้องกันการเกิดซ้ำ กฎเกณฑ์สำคัญที่ช่วยผลักดันให้องค์กรเติบโต ไม่ใช่ความสามารถในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงการทุจริตแต่คือการ ที่ผู้นำองค์กรต้องทำให้เรื่องของการบริหารความเสี่ยงการทุจริตเป็นนโยบายและแนวทางที่ทุกส่วนจะต้องนำไปปฏิบัติ

๒. ความเข้าใจเรื่องความเสี่ยงการทุจริตในทิศทางเดียวกันของคนในองค์กร

๓. กำหนดกระบวนการบริหารความเสี่ยงการทุจริตอย่างทั่วถึงทั้งองค์กรและกระทำการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีตัวแทนที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงการทุจริตต้องมีความเที่ยงธรรม ด้วยการมองจากบุคคลภายนอกมองไปที่กระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน (Outside in) และอาจให้มีผู้แทนจากภายนอก เช่น ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงการทุจริตเพื่อให้มีมุมมองที่รอบด้าน

๔. มีการเปิดเผยแผนและผลของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตในเว็บไซต์ของหน่วยงาน และมีการสื่อสารภายในหน่วยงาน ติดตามประเมินผลเพื่อวัดประสิทธิผลของแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตอย่างต่อเนื่องจากรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตอาจมีการเปลี่ยนแปลง มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่กำหนดไว้เพียงพอหรือไม่ และมาตรการที่กำหนดไว้ใช้ได้หรือใช้ไม่ได้จริง แต่ไม่ได้ผลและสร้างความตระหนัก (Awareness) เรื่องความเสี่ยงการทุจริตในองค์กร

ส่วนที่ ๓

แนวทางการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. วัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตจะสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างความจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการช่วยป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงทุจริตมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือในกรณีที่มีการพบการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่นหรือ หากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด การประเมินความเสี่ยงการทุจริต เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหาหรือระบุจุดอ่อน(Weakness) ของระบบต่างๆ ภายในองค์กรที่อาจเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริต และเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่ จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการ ระบบ หรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๒. การบริหารความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อน การปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติ ของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานด้วยงาน โดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบที่มีการรับรู้ และยอมรับจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre – Decision ส่วนการตรวจสอบภายใน จะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน Post-Decision

การบริหารความเสี่ยง (Pre – Decision) VS การตรวจสอบภายใน Post - Decision

๓. แนวทางการการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต หน่วยงานสามารถดำเนินการตามแนวทางของหน่วยงานได้ทุกรูปแบบจะใช้วิธีใดในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตก็ได้ หรือตามคู่มือฉบับเดิมตามแนวทางที่สำนักงาน ป.ป.ท. ได้จัดทำเมื่อปี ๒๕๖๓ ซึ่งมีการเผยแพร่ไว้ในเว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ท. ก็ได้ สำหรับคู่มือฉบับนี้ได้นำกรอบแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงตามแนวของ Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO) ๑. COSO ๒๐๑๓ internal Control ๒. COSO ๒๐๑๗ Enterprise Risk Management integrating with Strategy and Performance เนื่องจากการที่คู่มือฉบับนี้ได้นำแนวคิดทั้ง ๒๐๑๓ และ ๒๐๑๗

๓.๓.๑ กรอบตามหลักมาตรฐาน Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO)

กรอบหลักการควบคุมภายในองค์กร (Control Environment) ตามมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓

(Committee of Sponsoring Organizations ๒๐๑๓) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่มออกประกาศใช้เมื่อปี ๑๙๙๒ โดยที่ผ่านมามีการออกแนวทางด้านการควบคุมภายในเพิ่มเติมอีก ๓ ครั้ง คือ ครั้งแรกเมื่อ ปี ๒๐๐๖ เป็นแนวทางด้านการทำรายงานทางการเงิน Internal Control over Financial Report Guidance for Small Public Companies ครั้งที่ ๒ เมื่อปี ๒๐๐๙ เป็นแนวทางด้านการกำกับติดตาม Guidance on Monitoring of Internal Control ครั้งที่ ๓ ในปี ๒๐๑๓ เป็นแนวทางเพิ่มเติมด้านการควบคุมภายใน Internal Control – Integrated Framework : Framework and Appendices การปรับปรุงในปี ๒๐๑๓ นี้ยังคงยึดกรอบแนวคิดเดิมของปี ๑๙๙๒ ที่กำหนดให้มีการควบคุมภายใน แต่เพิ่มเติมในส่วนอื่น ๆ ให้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มเติมเรื่องการสอดส่องในภาพรวมของการกำกับดูแลกิจการ ดังนั้น การควบคุมภายในจึงถือว่ามีสำคัญอย่างยิ่ง ในการทำงานที่ตอบสนองต่อความคาดหวังของกิจการในการป้องกันเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริตภายในกิจการ COSO ได้ผลักดันให้กิจการต่าง ๆ ทำการขับเคลื่อน The Three Lines of Defense และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของ Internal Control Framework

มาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

Source : COSO การควบคุมภายใน 2013

องค์ประกอบที่ ๑ : สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

- หลักการที่ ๑ – องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม
- หลักการที่ ๒ – คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล
- หลักการที่ ๓ – คณะกรรมการและฝ่ายบริหารมีอำนาจการสั่งการชัดเจน
- หลักการที่ ๔ – องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน
- หลักการที่ ๕ – องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒ : การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

- หลักการที่ ๖ – กำหนดเป้าหมายชัดเจน
- หลักการที่ ๗ – ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม
- หลักการที่ ๘ – พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต
- หลักการที่ ๙ – ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๓ : กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

- หลักการที่ ๑๐ – ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลักการที่ ๑๑ – พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม

หลักการที่ ๑๒ – ควบคุมนโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ ๔ : สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

หลักการที่ ๑๓ - องค์กรมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ

หลักการที่ ๑๔ - มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้

หลักการที่ ๑๕ - มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๕ : กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)

หลักการที่ ๑๖ - ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน

หลักการที่ ๑๗ - ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลาและเหมาะสม

ซึ่งในการประเมินความเสี่ยงทุจริต จะเน้นที่ องค์ประกอบที่ ๒ : การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๔ กระบวนการ ดังนี้

Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าเกิดสิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำ
อีก

Detective : เฝ้าระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบ ต้องสอดส่อง
ตั้งแต่แรก ตั้งข้อสงสัยบางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่ผู้บริหาร

Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสูญเสียต่อการกระทำผิด ในส่วน
พฤติกรรมที่เคยรับรู้เคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้จะทำ
ไปมีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริตเข้ามา
ได้อีก

Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันป้องปรามล่วงหน้า
ในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้า
ในอนาคต (Unknown Factor)

องค์ประกอบของกระบวนการบริหารความเสี่ยงองค์กร มี ๕ องค์ประกอบ ดังนี้

๑) Governance and Culture (การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร) ประกอบด้วย
บทบาทของคณะกรรมการ โครงสร้างการดำเนินงานตามเป้าหมายกลยุทธ์ การกำหนดวัฒนธรรมที่พึงประสงค์
การยึดมั่นต่อค่านิยมองค์กร และการสร้างความเข้มแข็งด้านทุนมนุษย์

๒) Strategy & Objective Setting (กลยุทธ์และวัตถุประสงค์องค์กร) ประกอบด้วย การวิเคราะห์บริบทของธุรกิจ การกำหนดระดับความสามารถในการรับความเสี่ยง การประเมินทางเลือกของ กลยุทธ์จัดการความเสี่ยงองค์กร และการวางเป้าประสงค์ทางธุรกิจภายใต้ความเสี่ยง

๓) Performance (เป้าหมายผลการดำเนินงาน) ประกอบด้วย การระบุความเสี่ยง การประเมินระดับความรุนแรง การจัดลำดับความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยง และการพิจารณาภาพรวมของ ความเสี่ยงองค์กรทั้งหมด

๔) Review & Revision (การทบทวนและปรับปรุง) ประกอบด้วย การประเมินความ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการบริหารความเสี่ยง การทบทวนความสามารถในการจัดการและระดับความเสี่ยง และการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงองค์กร

๕) Information, Communication & Reporting (สารสนเทศ การสื่อสาร และการ รายงาน) ประกอบด้วย การใช้สารสนเทศสนับสนุนการบริหารความเสี่ยง การใช้ช่องทางการสื่อสารต่างๆ สนับสนุนการบริหารความเสี่ยง และการรายงานความสำเร็จการดำเนินการ รวมทั้งวัฒนธรรมความเสี่ยงที่ เกิดขึ้น

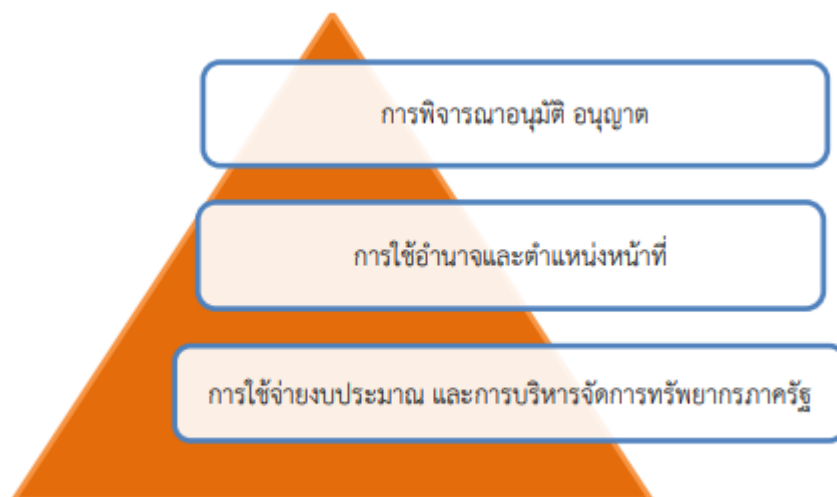
๔. ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๔.๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มี ภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๔.๒ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๔.๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการ ทรัพยากรภาครัฐ

๕. วิธีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มีขั้นตอนหลัก ๑๐ ขั้นตอน และตารางประกอบการประเมิน ดังนี้

๑. การระบุความเสี่ยงและประเภทความเสี่ยงการทุจริต
๒. การประเมิน วิเคราะห์สถานะความเสี่ยงการทุจริต
๓. การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
๔. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
๕. การประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต
๖. การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต
๗. การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง
๘. จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง
๙. การจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง
๑๐. การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง

๕.๑ การระบุความเสี่ยงและประเภทความเสี่ยงการทุจริต

การระบุความเสี่ยงให้ระบุรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงด้านการทุจริต โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงด้านการทุจริตนั้นอยู่แล้ว และนำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวมาพิจารณาประเภทความเสี่ยงการทุจริต ดังนี้

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	ความหมาย
Know Factor	ความเสี่ยงที่เคยเกิดมาก่อนหรือคาดว่าจะมีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำ
Unknow Factor	ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิดหรือมีประวัติมาก่อนแต่มีความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการพยากรณ์ในอนาคต

ตารางการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริต และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต ให้พิจารณาจากประเด็น ดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณา อนุญาต
๒. ความเสี่ยงความทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากร

ภาครัฐ

๕.๒ การประเมิน วิเคราะห์สถานะความเสี่ยงการทุจริต

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสี่ มีรายละเอียดดังนี้

สถานะสี่เขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสี่เหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้เวลาครอบคลุมระยะหวังในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติ ควบคุมดูแลได้

สถานะสี่ส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

สถานะสี่แดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางการประเมินสถานะความเสี่ยง

ลำดับ	ขั้นตอนการปฏิบัติงานโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต รูปแบบ พฤติกรรมความเสี่ยงทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง

๕.๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ก่อนทำการประเมินความเสี่ยง หน่วย งานต้องกำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน ตามความเหมาะสม โดยพิจารณา จาก ๒ ปัจจัย คือด้านโอกาส และด้านผลกระทบและการไหลคะแนนทั้ง ๒ ปัจจัย รายละเอียด ดังนี้

☐ โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงในช่วงเวลาหนึ่ง ในรูปของความถี่ หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

☐ ผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสียหายนั้นโดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบทางการเงินและผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน

ในคู่มือนี้เป็นเพียงตัวอย่างในการกำหนดเกณฑ์ โอกาสที่จะเกิดการทุจริต (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) ทั้งนี้หน่วยงานต้องเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ตามความเหมาะสมของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. ตัวอย่าง เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดการกระทำทุจริตมากกว่า ๕ ครั้งต่อปี
๔	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ไม่เกิน ๔ ครั้งต่อปี
๓	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ไม่เกิน ๓ ครั้งต่อปี
๒	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ไม่เกิน ๒ ครั้งต่อปี
๑	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๑ ครั้งต่อปี

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	เหตุการณ์ที่อาจเกิดได้สูงมาก (ร้อยละ ๑๐ ขึ้นไป)
๔	เหตุการณ์ที่อาจเกิดได้สูง (ร้อยละ ๑๐)
๓	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นบางครั้ง (ร้อยละ ๕)
๒	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นน้อยมาก (น้อยกว่าร้อยละ ๓)
๑	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)

๒. ตัวอย่าง เกณฑ์ผลกระทบ (Impact)

๒.๑ เกณฑ์ผลกระทบ (Impact) ทางด้านการเงิน

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	ความเสียหายตั้งแต่..... บาท ถึง..... บาท
๔	ความเสียหายตั้งแต่..... บาท ถึง..... บาท
๓	ความเสียหายตั้งแต่..... บาท ถึง..... บาท
๒	ความเสียหายตั้งแต่..... บาท ถึง..... บาท
๑	ความเสียหาย..... บาท หรือน้อยกว่า

๒.๒ เกณฑ์ผลกระทบ (Impact) ที่ไม่ใช่ทางการเงิน

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	เกิดความเสียหายต่อรัฐเจาหน้าที่ถูกละเมิดข้อมูลความผิดเข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม
๔	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคมเกิดความสนใจ
๓	หน่วยตรวจสอบของหน่วยงาน หรือหน่วยตรวจสอบจากภายนอกเขตรตรวจสอบข้อเท็จจริง
๒	ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนภายในหน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
๑	แทบจะไม่มี

๓. เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ระดับความเสี่ยง (Risk Level) กำหนดค่าเท่ากับผลคูณของระดับโอกาสที่ความเสี่ยงอาจเกิดขึ้น (Likelihood) และระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) อันเนื่องมาจากความเสี่ยง

ระดับความเสี่ยง (Risk Level) = ระดับโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) × ระดับผลกระทบ (Impact) ซึ่งระดับความเสี่ยงแบ่งตามความสำคัญเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

Risk Score		
ระดับความเสี่ยง	ระดับคะแนน	ความหมาย
สูงมาก (Extreme)	๑๗-๒๕	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงในทันที เพื่อให้ความเสี่ยงต่ำลง และอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ในที่สุด
สูง (High)	๑๐-๑๖	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ โดยต้องเฝ้าระวัง และจัดการความเสี่ยง เพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ต่อไป
ปานกลาง (Medium)	๕-๙	ระดับที่พอยอมรับได้ แต่ต้องใช้ความพยายามที่จะลดความเสี่ยงที่จะลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่น้อยลงต่อไป
น้อย (Low)	๑-๔	ระดับที่ยอมรับได้ โดยใช้วิธีควบคุมปกติในขั้นตอนการปฏิบัติงานที่กำหนดและติดตามระดับความเสี่ยงตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงาน

**** องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง ได้พิจารณาคัดเลือกความเสี่ยงตั้งแต่ระดับคะแนน ๑๐ - ๒๕ เพื่อนำมาเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อจัดการและควบคุมความเสี่ยงให้ลดลง ส่วนความเสี่ยงในระดับค่า ๙ และที่ต่ำกว่า ถือว่าเป็นความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้

ตารางเมทริกซ์ระดับความเสี่ยงโดยการนำความเสี่ยงการทุจริต มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จากการนำระดับโอกาสที่จะเกิด(Likelihood) × ระดับผลกระทบ (Impact)
แผนภูมิแสดงความเสี่ยง (Risk Matrix)

Risk Matrix					
โอกาสเกิด (Likelihood)	ผลกระทบ(Impact)				
	(เกิดขึ้นยาก) ๑	(เกิดขึ้นน้อย) ๒	(เกิดขึ้นบ้าง) ๓	(เกิดขึ้นสูง) ๔	(เกิดขึ้นสูงมาก) ๕
(สูงมาก) ๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
(สูง) ๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
(ปานกลาง) ๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
(น้อยมาก) ๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
(น้อย) ๑	๑	๒	๓	๔	๕

- ๑) ระดับความเสี่ยง ๑๗-๒๕ คะแนน สูงมาก (ต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด)
- ๒) ระดับความเสี่ยง ๑๐-๑๖ คะแนน สูง (ต้องเฝ้าระวัง)
- ๓) ระดับความเสี่ยง ๕-๙ คะแนน ปานกลาง (พอจะยอมรับได้ใช้วิธีการควบคุมปกติ)
- ๔) ระดับความเสี่ยง ๑-๔ คะแนน ต่ำ (ไม่ต้องมีการควบคุม)

เมื่อนำคะแนนระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ของความเสี่ยงแต่ละรายการประจำปีนั้น ๆ มาเปรียบเทียบกับระดับความเสี่ยงที่ได้ประเมินไว้ของความเสี่ยงและสาเหตุแล้วจะทราบได้ว่าความเสี่ยงที่ประเมินไว้นั้นจัดอยู่ในกรณีใด ดังนี้

๑. ความเสี่ยงที่ต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด (ระดับความเสี่ยง ๑๖-๒๕ คะแนน) เป็นระดับความเสี่ยงที่สูงถึงสูงมาก และเกินระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ซึ่งจะต้องบริหารความเสี่ยงทันที โดยผู้บริหารต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด

๒. ความเสี่ยงที่ต้องเฝ้าระวัง (ระดับความเสี่ยง ๑๐-๑๕ คะแนน) เป็นความเสี่ยงปานกลาง และมีระดับความเสี่ยงที่พอจะยอมรับได้ ซึ่งจะต้องบริหารความเสี่ยงโดยผู้บริหารให้ความสนใจเฝ้าระวัง เพื่อควบคุมและพยายามลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

๓. ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (ระดับความเสี่ยง ๕-๙ คะแนน) เป็นความเสี่ยงที่น้อย หรือมีระดับความเสี่ยงที่พอจะยอมรับได้ แต่ต้องพยายามควบคุม มีเอกสารมาตรฐาน หรือมีมาตรการเพื่อกำหนดการปฏิบัติงาน เพื่อไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายสู่ระดับที่สูงขึ้น

๔. ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการควบคุมความเสี่ยง (ระดับความเสี่ยง ๑-๔ คะแนน) ใช้วิธีควบคุมตามกระบวนการทำงานปกติ ไม่ต้องมีการจัดการเพิ่มเติม เป็นความเสี่ยงที่มีระดับความเสี่ยงน้อยมาก

๕.๔ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต และการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตโดยการอธิบายรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิด ความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติกรรมการทุจริตที่ในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน ให้ละเอียดและชัดเจนมากที่สุดว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร โดยผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบกระบวนการหรือโครงการ (Risk Owners) และตัวแทนของหน่วยงาน อาจมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียด้วยก็ได้ เนื่องจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต Risk Owners ส่วนใหญ่ไม่ยอมรับหรือบิดเบือนในความบกพร่องของตนเอง ผู้ประเมินความเสี่ยงการทุจริตจึงไม่ใช่ Risk Owners เท่านั้น การค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ค้นหาจากความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตที่มีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้เป็นการตั้งสมมุติฐานหรือ เป็นการพยากรณ์ล่วงหน้า ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูลไปข้างหน้า (Forward looking information) โดยไม่คำนึงว่าหน่วยงานมีมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตนั้น อยู่แล้วหรือไม่ โดยการมองความเสี่ยงการทุจริต ด้วยข้อมูลที่เลวร้ายที่สุด (Worst Case) หลักการที่สำคัญ ต้องไม่เอาปัญหาหรือข้อจำกัด จากการบริหารงานในปัจจุบัน เช่น ทรัพยากร คน พาหนะ ระบบเทคโนโลยีไม่มีหรือไม่พอ บุคลากรไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ไม่มีจิตสำนึก ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่การดำเนินงานอาจไม่บรรลุเป้าหมายมาปนกับความเสี่ยงการทุจริต เพราะจะทำให้ละเลยการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริตโดยพิจารณาจากขั้นตอนการดำเนินงานพิจารณา จาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสเกิด (Likelihood) และ ผลกระทบ (Impact) จะได้ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) วาอยู่ในระดับ สูงมาก สูง ปานกลาง หรือต่ำ ตามเกณฑ์ที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ในข้อ ๓.๔.๓ โดยตารางการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริต และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต ตามตารางด้านล่างนี้

ตารางการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริต การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริต และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)		
			Likelihood	Impact	Risk Score
	ระบุขั้นตอนการดำเนินงานของกระบวนการหรือโครงการตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดที่ทำการประเมิน	ระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงาน โดยละเอียดอธิบายรูปแบบ/วิธีการที่อาจเกิดการทุจริตในอนาคต	ให้คะแนน L และ I ตามที่หน่วยงานกำหนด		
					นำผลคูณ (L X I) ใส่คะแนนและระดับว่าสูงมาก/สูง/ปานกลาง/ต่ำ (ดูตามตารางจัดระดับความรุนแรงความเสี่ยงการทุจริต)

๕.๕ การประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

โดยมีการนำค่าความเสี่ยงรวมมาทำการประเมินการควบคุมการทุจริตว่า มีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ

ความเสี่ยงการทุจริต	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต			
คุณภาพการจัดการ		ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง/สูงมาก
	ดี	ต่ำ	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง
	พอใช้	ค่อนข้างต่ำ	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง
	อ่อน	ปานกลาง	ค่อนข้างสูง	สูง

องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง ได้นำค่าความเสี่ยงรวม (ความจำเป็นxความรุนแรง) จากตารางระดับความรุนแรง มาทำการประเมินการควบคุมการทุจริต ว่ามีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ (คุณภาพการจัดการ สอดส่อง เฝ้าระวังในงานปกติ) โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการ จะแบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

ระดับ	คำอธิบาย
	การประเมินประสิทธิภาพมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีในปัจจุบัน
ดี	การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสมซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้ จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยงไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรไม่มีผลเสียทางการเงิน
พอใช้	การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้ จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งที่ยังจัดการไม่ได้กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรแต่ยอมรับได้มีความเข้าใจ
อ่อน	การควบคุมไม่ได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิภาพการควบคุมไม่ทำให้อย่างสมเหตุสมผลจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้ จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อยการจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่ายมีผลกระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

๕.๖ การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการ หมายถึง วิธีการหรือแนวทางที่กำหนดขึ้นเพื่อควบคุม หรือลดโอกาสความเสี่ยงการทุจริตโดยความเสี่ยงการทุจริตที่อยู่ในโซนสีแดง (Red Zone) จะถูกเลือกมาทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ส่วนลำดับความเสี่ยงที่อยู่ในโซนสีส้ม สีเหลือง จะถูกเลือกในลำดับต่อมา มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตอาจมีหลากหลายวิธีการ หน่วยงานควรทำการคัดเลือก วิธีที่ดีที่สุด และประเมินความคุ้มค่าเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงการทุจริตที่ได้จากการประเมิน มาประกอบด้วย

การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตให้นำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Key Controls in place) มาทำ

การประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด ดี พอใช้ หรืออ่อน (ดูคำอธิบายเพิ่มเติม) เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม (Further Actions to be Taken) โดยมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตควรเชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องกับความเสี่ยงที่ประเมินไว้ และต้องมีการติดตามเพื่อประเมินการบริหารความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรมตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ที่กำหนดไว้เพื่อเป็นการยืนยันผลว่ามาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด หรืออาจต้องเพิ่มเติมหรือปรับแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตใหม่หากพบว่รูปแบบการทุจริตหรือมีสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามวงจร PDCA

ตัวอย่าง แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน/ ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	หน่วยงาน
๑	ขั้นตอนการดำเนินงาน : ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระบุมาตรการฯ และรายละเอียดของ มาตรการฯ เช่น แนวทาง รูปแบบ วิธีการ ดำเนินการ วิธีการนำมาตรการฯ ไปสู่การ ปฏิบัติหรือบังคับใช้ ระยะเวลาดำเนินการ ฯลฯ ให้ชัดเจน	
๒	ขั้นตอนการดำเนินงาน : ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต		
	ระบุขั้นตอน / ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต/ ผลคูณ (L x I) ใส่คะแนน และระดับว่าสูงมาก/ สูง/ กลาง เฉพาะขั้นตอน ของการดำเนินงานที่มีความเสี่ยงสูง มาก/สูงหรือปานกลาง		

๕.๗ การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง

เพื่อติดตามเฝ้าระวัง เป็นการประเมินการบริหารความเสี่ยงการทุจริตในกิจกรรมตามแผนบริหารความเสี่ยงของขั้นตอนที่ ๖ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นการสร้างตะแกรงดัก เพื่อเป็นการยืนยันผลการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด โดยการแยกสถานะของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตต่อไป ออกเป็น ๓ สี ได้แก่ สีเขียว สีเหลือง สีแดง

ตารางจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง

ที่	มาตรการป้องกัน ความเสี่ยงการทุจริต	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงการทุจริต	สถานะความเสี่ยง		
			เขียว	เหลือง	แดง

ตารางจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง ให้รายงานสถานะของการเฝ้าระวังการทุจริตตามแผนบริหารความเสี่ยง ว่าอยู่ในสถานะความเสี่ยงระดับใด เพื่อพิจารณาทำกิจกรรมเพิ่มเติม กรณีอยู่ในข่ายที่ยังแก้ไขไม่ได้

สถานะสีเขียว : ไม่เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง ยังไม่ต้องทำกิจกรรมเพิ่ม

สถานะสีเหลือง : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายความเสี่ยง แต่แก้ไขได้ทันที่ ท่วงที ตามมาตรการ/นโยบาย/โครงการ/กิจกรรมที่เตรียมไว้ แผนใช้ได้ผล ความเสี่ยงการทุจริตลดลง ระดับ

สถานะสีแดง : เกิดกรณีที่อยู่ในข่ายยังแก้ไขไม่ได้ควรมีมาตรการ/นโยบาย/โครงการ/กิจกรรมเพิ่มขึ้น แผนใช้ไม่ได้ผล ความเสี่ยงการทุจริตไม่ลดลง

๕.๘ จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนนี้นำผลจากทะเบียนเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต จากขั้นตอนที่ ๗ ออกตามสถานะ ๓ สถานะ ซึ่งในขั้นตอนที่ ๘ สถานะความเสี่ยงการทุจริตที่อยู่ในข่ายที่ยังแก้ไขไม่ได้ จะต้องมีกิจกรรมหรือมาตรการอะไรเพิ่มเติมต่อไป โดยแยกสถานะเพื่อทำระบบบริหารความเสี่ยงออกเป็น ดังนี้

๑.๑ เกินกว่าการยอมรับ (สถานะสีแดง Red) ควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม

๘.๒ เกิดขึ้นแล้วแต่ยอมรับได้ (สถานะสีเหลือง Yellow) ควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม

๘.๓ ยังไม่เกิดเฝ้าระวังต่อเนื่อง (สถานะสีเขียว Green)

ตารางจัดทำระบบความเสี่ยง

๘.๑ (สถานะสีแดง Red) เกินกว่าการยอมรับ ควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม

ความเสี่ยงการทุจริต (สถานะสีแดง)	มาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต เพิ่มเติม

๘.๒ (สถานะสีเหลือง Yellow) เกิดขึ้นแล้วแต่ยอมรับได้ ควรมีกิจกรรมเพิ่มเติม

ความเสี่ยงการทุจริต (สถานะสีเหลือง)	มาตรการป้องกันความเสี่ยงการทุจริต เพิ่มเติม

๘.๓ (สถานะสีเขียว Green) ยังไม่เกิด ให้เฝ้าระวังต่อเนื่อง

ความเสี่ยงการทุจริต (สถานะสีเขียว)	ความเห็นเพิ่มเติม

๕.๙ การจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนนี้เป็นการจัดทำรายงานสรุปให้เห็นในภาพรวม ว่ามีผลจากการบริหารความเสี่ยงการทุจริตตามขั้นตอนที่ ๘ มีสถานะความเสี่ยงการทุจริตอยู่ในระดับใด (สี) สถานะความเสี่ยง สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำกับ ติดตาม ประเมินผล

ตารางรายงานการบริหารความเสี่ยง

ที่	สรุปสถานะความเสี่ยงการทุจริต (เขียว เหลือง แดง)		
	เขียว	เหลือง	แดง

๕.๑๐ การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง

ขั้นตอนนี้เป็นการจัดทำแบบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต หรือสถานะแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ต่อผู้บริหารของหน่วยงาน ซึ่งห้วงระยะเวลาของการรายงานผล ขึ้นอยู่กับหน่วยงาน เช่น รายงานทุกเดือน ทุกไตรมาส ซึ่งแบบในการรายงาน ตามตารางด้านล่างนี้ (สามารถปรับได้ตามความเหมาะสมของหน่วยงาน)

ตารางแบบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง

แบบรายงานสถานะแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต ณ วันที่..... หน่วยงานที่ประเมิน	
ชื่อแผนบริหารความเสี่ยง	
โอกาส/ความเสี่ยง	
สถานะของการดำเนินการจัดการความเสี่ยง	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ เฝ้าระวัง และติดตามต่อเนื่อง ☐ เริ่มดำเนินการไปบ้าง แต่ยังไม่ครบถ้วน ☐ ต้องการปรับปรุงแผนบริหารความเสี่ยงใหม่ให้เหมาะสม ☐ เหตุผลอื่น (โปรดระบุ)
ผลการดำเนินงาน	

ส่วนที่ ๔

การประเมินความเสี่ยงทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง

วัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยงทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตจะสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการช่วยป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงทุจริตมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือในกรณีที่มีการพบการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่นหรือ หากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช้การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด การประเมินความเสี่ยงทุจริต เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหาหรือระบุจุดอ่อน(Weakness) ของระบบต่าง ๆ ภายในองค์กรที่อาจเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริต และเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต แผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ด้านการป้องกันและปราบปราม ได้กำหนดให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ดำเนินการวางระบบการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตประพฤติมิชอบในสวนราชการเป็นประจำทุกปี และรายงานผลการปฏิบัติ ต่อผู้บังคับบัญชา หรือตามระยะเวลาที่กำหนด

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง จึงได้ดำเนินการจัดทำ การประเมินความเสี่ยงทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน เพื่อให้หน่วยงานมีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงทุจริตใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีประเด็นความเสี่ยงการทุจริต การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริต และระดับ ความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต ประเด็นเกี่ยวกับการรับสินบน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง พิจารณาดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณา อนุญาต
๒. ความเสี่ยงความทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ความเสี่ยงการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้าง
๔. ความเสี่ยงทุจริตการบริหารงานบุคคล

เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงด้านทุจริตที่หากเกิดขึ้นแล้วอาจมีผลกระทบเชิงลบ ต่อองค์กร และสอดคล้องตามเจตจำนงสุจริตของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง จึงได้ทำการ ประเมินความเสี่ยงทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต หรือ ขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงาน จำนวน ๔ ประเด็น ตามกรอบการ ประเมินความเสี่ยงการทุจริต รวมทั้งกำหนดมาตรการกิจกรรม แนวทาง ในการป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะ เกิดขึ้นและจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินงานที่อาจ ก่อให้เกิดการทุจริต หรือขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานที่มี ประสิทธิภาพต่อไป

๑) ประเด็นความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต

ชื่อกระบวนการ/งาน การพิจารณาออกใบอนุญาต

ชื่อหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง ผู้รับผิดชอบ ทุกส่วนงานที่มีการออกใบอนุญาต

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

- ☒ ๑) ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
- ☐ ๒) ด้านความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ☐ ๓) ด้านความเสี่ยงการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้าง
- ☐ ๔) ด้านความเสี่ยงทุจริตการบริหารงานบุคคล

ตาราง ๑ ระบุความเสี่ยงการทุจริต (know factor และ Unknow factor)

ลำดับ ที่	โอกาส/ความเสี่ยงต่อการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		know factor ความเสี่ยงที่เคยเกิด	Unknow factor ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด
๑	การยื่นคำขออนุญาต		✓
๒	การตรวจสอบเอกสาร หลักฐาน ประกอบการยื่นขออนุญาต	✓	
๓	การใช้ดุลพินิจให้ความเห็นประกอบการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต		✓
๔	การออกใบอนุญาต		✓

ตาราง ๒ การประเมินสถานะความเสี่ยง

ลำดับ	ขั้นตอนการปฏิบัติงานโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต รูปแบบพฤติกรรมความเสี่ยงทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑	การยื่นคำขออนุญาตไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ อาจมีการเรียกรับผลประโยชน์เพื่อความรวดเร็ว		✓		
๒	เอกสาร หลักฐาน แนบคำขอไม่ครบถ้วน ตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอ แต่มีการรับเรื่องไว้			✓	
๓	การตรวจสอบและเสนอความเห็นของการอนุมัติ อนุญาต ไม่ดำเนินการตามลำดับคำขอ	✓			
๔	การใช้ดุลพินิจให้ความเห็นชอบ เพื่อประกอบการพิจารณา อนุมัติ อนุญาต ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ผลประโยชน์ทับซ้อน เช่น การรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด เพื่อความสะดวกสบาย หรือรวดเร็วในการให้บริการ		✓		

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้อำนาจรอบคอบระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติ ควบคุมดูแลได้

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๓ การประเมินความเสี่ยง วิเคราะห์ประเด็นเหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริต และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยงทุจริต ต่อการรับสินบน	ระดับความเสี่ยง Risk Score (L x I)		
			โอกาสเกิด (Likelihood) ๑ ๒ ๓ ๔ ๕	ผลกระทบ (Impact) ๑ ๒ ๓ ๔ ๕	ระดับความ รุนแรง (Risk Score)
๑	การยื่นคำขอ อนุญาต	การยื่นคำขออนุญาตไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ การดำเนินการยื่นคำขออนุญาต ไม่มีกรอบระยะเวลาที่กำหนดที่ชัดเจนอาจก่อให้เกิดการเรียกรับสินบนเพื่อความรวดเร็วในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต อาจมีการเสนอการให้สินบน หรือผลประโยชน์อื่นใดจากผู้ยื่นคำขออนุญาตเพื่อความรวดเร็วและสะดวก	๔	๕	๒๐ (สูงมาก)
๒	การยื่นเอกสาร หลักฐาน ขอ อนุญาต	เอกสาร หลักฐาน แนบคำขอไม่ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอ แต่มีการรับเรื่องไว้	๓	๓	๙ (ปานกลาง)
๓	การตรวจสอบ	การตรวจสอบและเสนอความเห็นของการอนุมัติ อนุญาต ไม่ดำเนินการตามลำดับคำขอ อาจมีผลประโยชน์ทับซ้อน รับจ้างเขียนแบบแปลน และตรวจเอง (ถึงแม้ราชการจะให้มีแบบมาตรฐาน อำนาจความสะดวกให้กับประชาชนก็ตาม แต่การขออนุญาตต้องมีผังประกอบ จึงต้องว่าจ้างผู้ตรวจหรือผู้อนุมัติ อนุญาต จะได้ผ่านง่าย) อาจมีการเสนอการให้สินบนหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว การลัดคิว	๔	๔	๑๖ (สูง)
๔	การให้ความ เห็น ข อ บ อนุญาต	การใช้ดุลพินิจให้ความเห็นชอบ เพื่อประกอบการพิจารณา อนุมัติ อนุญาต ไม่เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐสมยอม หรือมีส่วนรู้เห็นกับบุคคลหรือนิติบุคคลในการใช้อาคารที่ไม่ตรงกับใบรับรองใบอนุญาตหรือที่ยื่นแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น อาจมีการเสนอผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการให้สินบน เพื่อให้พิจารณาอนุมัติการออกใบอนุญาต	๔	๕	๒๐ (สูง)

**** องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ่ง ได้พิจารณาคัดเลือกความเสี่ยงตั้งแต่ระดับคะแนน ๑๐ - ๒๕ เพื่อนำมาเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อจัดการและควบคุมความเสี่ยงให้ลดลง ส่วนความเสี่ยงในระดับค่า ๙ และที่ต่ำกว่าถือว่าเป็นความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้

ตารางที่ ๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง
การยื่นคำขออนุญาต	ดี			✓
การยื่นเอกสาร หลักฐาน ขออนุญาต	พอใช้		✓	
การตรวจสอบ	ดี			✓
การให้ความเห็นชอบ อนุญาต	ดี			✓

ระดับดี: จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยงไม่กระทบถึงผู้ให้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรไม่มีผลเสียหายทางการเงิน

ระดับพอใช้: จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งที่ยังจัดการไม่ได้กระทบถึงผู้ให้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรแต่ยอมรับได้มีความเข้าใจ

ระดับอ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อยการจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่ายมีผลกระทบถึงผู้ให้บริการ/ ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

การประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประเด็นเกี่ยวกับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

กระบวนการ : การพิจารณาออกใบอนุญาต

ประเด็นความเสี่ยง ๑) ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต

เหตุการณ์ความเสี่ยง	การวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริต		สถานะความเสี่ยง				การประเมินความเสี่ยง			คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
	Know Factor	Unknow Factor	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง	โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ	ความเสี่ยง		ต่ำ	ปานกลาง	สูง
๑) การยื่นคำขออนุญาตไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้การดำเนินการยื่นคำขออนุญาต ไม่มีกรอบระยะเวลาที่กำหนดที่ชัดเจนอาจก่อให้เกิดการเรียกรับสินบนเพื่อความรวดเร็วในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต อาจมีการเสนอการให้สินบน หรือผลประโยชน์อื่นใดจากผู้ยื่นคำขออนุญาต เพื่อความรวดเร็วและสะดวก		✓				✓	๔	๕	๒๐ (สูงมาก)	ดี			✓
๒) การยื่นเอกสาร หลักฐาน ขออนุญาตเอกสาร หลักฐาน แนบคำขอไม่ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอ การใช้ดุลพินิจในการตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน การตรวจเอกสารไม่ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในคำขอ แต่มีการรับเรื่องไว้ ผลประโยชน์ทับซ้อน รับจ้างเขียนแบบแปลน และตรวจเอง (ถึงแม้ราชการจะให้มีแบบมาตรฐาน อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนก็ตาม แต่การขออนุญาตต้องมีผังประกอบ จึงต้องว่าจ้างผู้ตรวจหรือผู้อนุมัติ อนุญาต จะได้ผ่านง่าย) อาจมีการเสนอการให้สินบนหรือผลประโยชน์อื่นใด ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีการรับเรื่องไว้	✓			✓			๓	๓	๙ (ปานกลาง)	พอใช้		✓	
๓) การใช้ดุลพินิจให้ความเห็นประกอบการพิจารณาอนุญาต อนุมัติ การตรวจสอบและเสนอความเห็นของการอนุมัติ อนุญาต ไม่ดำเนินการตามลำดับคำขอ อาจมีการเสนอการให้สินบนหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว การลัดคิว		✓			✓		๔	๔	๑๖ (สูง)	ดี			✓

เหตุการณ์ความเสี่ยง	การวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริต		สถานะความเสี่ยง				การประเมินความเสี่ยง			คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
	Know Factor	Unknow Factor	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง	โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ	ความเสี่ยง		ต่ำ	ปานกลาง	สูง
๔) การออกใบอนุญาต การใช้ดุลพินิจให้ความเห็นชอบ เพื่อประกอบการพิจารณา อนุมัติ อนุญาต ไม่เป็นไปตามระเบียบ เจ้าหน้าที่ของรัฐสมยอม หรือมีส่วนรู้เห็นกับบุคคลหรือนิติบุคคลในการใช้อาคารที่ไม่ตรงกับใบรับรอง ใบอนุญาตหรือที่ยื่นแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยอาจมีการเสนอการให้สินบนหรือผลประโยชน์อื่นใด ผลประโยชน์ทับซ้อน เช่น การรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด เพื่อให้พิจารณาออกใบอนุญาต		✓				✓	๔	๕	๒๐ (สูงมาก)	ดี			✓

แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประเด็นเกี่ยวข้องกับสินบน งานการพิจารณาอภิใบอนุญาต

ประเด็นความเสี่ยง ๑) ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน/ ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	หน่วยงาน
๑	ขั้นตอนการดำเนินงาน : การยื่นคำขออนุญาต ประเด็นความเสี่ยงทุจริต : การยื่นคำขออนุญาตไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ การดำเนินการยื่นคำขออนุญาต ไม่มีกรอบระยะเวลาที่กำหนดที่ชัดเจนอาจก่อให้เกิดการเรียกรับสินบนเพื่อความรวดเร็วในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต อาจมีการเรียกรับผลประโยชน์เพื่อความรวดเร็ว ซึ่งมีระดับความรุนแรงของความเสี่ยงทุจริต (Risk Score) อยู่ในระดับ ๑๒ อยู่ในระดับ สูง ซึ่งต้องเฝ้าระวัง	-แสดงคู่มือ ขั้นตอน การปฏิบัติงาน มีคู่มือการขออนุญาต ค่าธรรมเนียม ประชาสัมพันธ์ขั้นตอนให้ประชาชนทราบ ทางเว็บไซต์ มีช่องทางในการยื่นเพื่อขอรับการบริการออนไลน์ และลงลำดับรับเรื่องการขอรับบริการของประชาชน -ประกาศมาตรการในการไม่เรียกรับผลประโยชน์ และมาตรการ no gift policy	อบต.บ้านฝาง
๒	ขั้นตอนการดำเนินงาน : การตรวจสอบเอกสาร ประเด็นความเสี่ยง : การใช้ดุลพินิจให้ความเห็นประกอบการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต การตรวจสอบและเสนอความเห็นของการอนุมัติ อนุญาต ไม่ดำเนินการตามลำดับคำขอ การใช้ดุลพินิจในการตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน การตรวจเอกสารไม่ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในคำขอ แต่มีการรับเรื่องไว้ อาจมีการเสนอการให้สินบนหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว การลัดคิว ซึ่งมีระดับความรุนแรงของความเสี่ยงทุจริต (Risk Score) อยู่ในระดับ ๑๖ อยู่ในระดับ สูง ซึ่งต้องเฝ้าระวัง	-แสดงคู่มือ ขั้นตอน การปฏิบัติงาน มีคู่มือการขออนุญาต ค่าธรรมเนียม ประชาสัมพันธ์ขั้นตอนให้ประชาชนทราบ ทางเว็บไซต์ มีช่องทางในการยื่นเพื่อขอรับการบริการออนไลน์ และลงลำดับรับเรื่องการขอรับบริการของประชาชน	อบต.บ้านฝาง
๓	ขั้นตอนการดำเนินงาน : การให้ความเห็นชอบ อนุญาต ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต: การใช้ดุลพินิจให้ความเห็นชอบ เพื่อประกอบการพิจารณา อนุมัติ อนุญาต ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เจ้าหน้าที่ของรัฐสมยอม หรือมีส่วนรู้เห็นกับบุคคลหรือนิติบุคคลในการใช้อำนาจที่ไม่ตรงกับใบรับรองใบอนุญาต	-มาตรการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน พร้อมนำปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม	อบต.บ้านฝาง

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน/ ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	หน่วยงาน
	หรือที่ยื่นแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ผลประโยชน์ทับซ้อน เช่น การรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใด เพื่อความสะดวกสบาย หรือรวดเร็วในการให้บริการ ซึ่งมีระดับความรุนแรงของความเสี่ยงทุจริต (Risk Score) อยู่ในระดับ ๑๐ อยู่ในระดับ สูง ซึ่งต้องเฝ้าระวัง	-แสดงคู่มือมาตรฐานการให้บริการที่ผู้รับบริการหรือผู้มาติดต่อกับหน่วยงานใช้เป็นข้อมูลในการขอรับบริการหรือติดต่อกับหน่วยงานให้สาธารณชนรับทราบ ผ่านช่องทางออนไลน์	

๒) ด้านความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ

ชื่อกระบวนการ/งาน **การจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง**

ชื่อหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง ผู้รับผิดชอบ กองคลัง

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

- ☐ ๑) ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
- ☒ ๒) ด้านความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
- ☐ ๓) ด้านความเสี่ยงการจัดซื้อจัดจ้าง
- ☐ ๔) ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล

ตาราง ๑ ระบุความเสี่ยงการทุจริต (know factor และ Unknow factor)

ลำดับ ที่	โอกาส/ความเสี่ยงต่อการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		know factor ความเสี่ยงที่เคยเกิด	Unknow factor ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด
๒	การประเมินภาษีเพื่อให้ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีจ่ายในอัตราที่ต่ำกว่ากฎหมายกำหนด และการหลีกเลี่ยงไม่ชำระภาษี	✓	

ตาราง ๒ การประเมินสถานะความเสี่ยง

ลำดับ	ขั้นตอนการปฏิบัติงานโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต รูปแบบ พฤติกรรมความเสี่ยงทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑	การประเมินภาษีเพื่อให้ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีจ่ายในอัตราที่ต่ำกว่ากฎหมายกำหนด และการหลีกเลี่ยงไม่ชำระภาษี		✓		

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้อำนาจรอบคอบระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติ ควบคุมดูแลได้

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามที่ปกติ

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

**ตารางการประเมินความเสี่ยง วิเคราะห์ประเด็น/เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต การให้
คะแนนความเสี่ยงการทุจริต และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต**

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยง การทุจริต	ระดับความเสี่ยง Risk Score (L x I)		
			โอกาสเกิด (Likelihood) ๑ ๒ ๓ ๔ ๕	ผลกระทบ (Impact) ๑ ๒ ๓ ๔ ๕	ระดับความ รุนแรง (Risk Score)
๑	การประเมินภาษี เพื่อให้ผู้มีหน้าที่ชำระ ภาษีจ่ายในอัตราที่ต่ำ กว่ากฎหมายกำหนด และการหลีกเลี่ยงไม่ ชำระภาษี	เจ้าหน้าที่ผู้ประเมินอาจประเมินภาษีเพื่อเอื้อ ต่อผู้มีหน้าที่ชำระภาษีในแต่ละประเภทให้ได้ จ่ายภาษีน้อยหรือถูกกว่าที่จะต้องจ่าย เช่น การ ประเมินภาษีที่ดินในกรณีเป็นที่รกร้าง ซึ่งการ จัดเก็บภาษีจะคำนวณจากมูลค่าที่ดินและสิ่ง ปลูกสร้าง และการใช้ประโยชน์ของที่ดินและ สิ่งปลูกสร้างนั้น เช่น ที่ดินรกร้าง ไม่ได้ทำ ประโยชน์ จะต้องชำระในอัตราที่สูงกว่าที่ดิน ที่ทำประโยชน์ ซึ่งผู้ชำระภาษีอาจเสนอสินบน หรือประโยชน์อื่นใดให้เจ้าหน้าที่ผู้ประเมิน เพื่อช่วยให้ชำระภาษีน้อยกว่ากฎหมาย กำหนด หรือหลีกเลี่ยงการชำระภาษีได้	๓	๕	๑๕ (สูง)

**** องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง ได้พิจารณาคัดเลือกความเสี่ยงตั้งแต่ระดับคะแนน ๑๐ - ๒๕ เพื่อนำมาเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อจัดการและควบคุมความเสี่ยงให้ลดลง ส่วนความเสี่ยงในระดับค่า ๙ และที่ต่ำกว่าถือว่าเป็นความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้

ตารางการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการ จัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยง ระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยง ระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยง ระดับสูง
การประเมินภาษีเพื่อให้ผู้มีหน้าที่ชำระ ภาษีจ่ายในอัตราที่ต่ำกว่ากฎหมายกำหนด และการหลีกเลี่ยงไม่ชำระภาษี	ดี		✓	

ระดับดี: จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยงไม่กระทบถึงผู้ให้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์การไม่มีผลเสียทางการเงิน

ระดับพอใช้: จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งที่ยังจัดการไม่ได้กระทบถึงผู้ให้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์การแต่ยอมรับได้มีความเข้าใจ

ระดับอ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อยการจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่ายมีผลกระทบถึงผู้ให้บริการ/ ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

การประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประเด็นเกี่ยวกับสินบน ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

กระบวนการ : **การจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง**

ประเด็นความเสี่ยง ๒) ด้านความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ

เหตุการณ์ความเสี่ยง	การวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริต		สถานะความเสี่ยง				การประเมินความเสี่ยง			คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
	Know Factor	Unknow Factor	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง	โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ	ความเสี่ยง		ต่ำ	ปานกลาง	สูง
การประเมินภาษีเพื่อให้ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีจ่ายในอัตราที่ต่ำกว่ากฎหมายกำหนด และการหลีกเลี่ยงไม่ชำระภาษี :เจ้าหน้าที่ผู้ประเมินอาจประเมินภาษีเพื่อเอื้อต่อผู้มีหน้าที่ชำระภาษีในแต่ละประเภทให้ได้จ่ายภาษีน้อยหรือถูกกว่าที่จะต้องจ่าย เช่น การประเมินภาษีที่ดินในกรณีเป็นที่รกร้าง ซึ่งการจัดเก็บภาษีจะคำนวณจากมูลค่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และการใช้ประโยชน์ของที่ดินและสิ่งปลูกสร้างนั้น เช่น ที่ดินรกร้าง ไม่ได้ทำประโยชน์ จะต้องชำระในอัตราที่สูงกว่าที่ดินที่ทำประโยชน์ ซึ่งผู้ชำระภาษีอาจเสนอสินบนหรือประโยชน์อื่นใดให้เจ้าหน้าที่ผู้ประเมินเพื่อช่วยให้ชำระภาษีน้อยกว่ากฎหมายกำหนด หรือหลีกเลี่ยงการชำระภาษีได้		✓		✓			๓	๕	๑๕ (สูง)	ดี		✓	

แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประเด็นเกี่ยวกับสินบน **การจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง**
 ประเด็นความเสี่ยง ๒) ด้านความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง
 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน/ ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	หน่วยงาน
๑	ขั้นตอนการดำเนินงาน : การประเมินภาษีเพื่อให้ผู้มีหน้าที่ชำระภาษีจ่ายในอัตราที่ต่ำกว่ากฎหมายกำหนด และการหลีกเลี่ยงไม่ชำระภาษี ประเด็นความเสี่ยงทุจริต : เจ้าหน้าที่ผู้ประเมินอาจประเมินภาษีเพื่อเอื้อต่อผู้มีหน้าที่ชำระภาษีในแต่ละประเภทให้ได้จ่ายภาษีน้อยหรือต่ำกว่าที่จะต้องจ่าย เช่น การประเมินภาษีที่ดินในกรณีเป็นที่รกร้าง ซึ่งการจัดเก็บภาษีจะคำนวณจากมูลค่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และการใช้ประโยชน์ของที่ดินและสิ่งปลูกสร้างนั้น เช่น ที่ดินรกร้าง ไม่ได้ทำประโยชน์ จะต้องชำระในอัตราที่สูงกว่าที่ดินที่ทำประโยชน์ ซึ่งผู้ชำระภาษีอาจเสนอสินบนหรือประโยชน์อื่นใดให้เจ้าหน้าที่ผู้ประเมินเพื่อช่วยให้ชำระภาษีน้อยกว่ากฎหมายกำหนด หรือหลีกเลี่ยงการชำระภาษีได้ ซึ่งมีระดับความรุนแรงของความเสี่ยงทุจริต (Risk Score) อยู่ในระดับ ๑๕ อยู่ในระดับ สูง ซึ่งต้องเฝ้าระวัง	-ประกาศระเบียบ กฎหมาย การจัดเก็บภาษีฯ ให้ประชาชนทราบ -ดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการประเมินฯ	กองคลัง

๓) ด้านความเสี่ยงการจัดซื้อจัดจ้าง

ชื่อกระบวนการ/งานการจัดซื้อจัดจ้าง

ชื่อหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง ผู้รับผิดชอบ กองคลัง

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

- ☐ ๑) ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
- ☐ ๒) ด้านความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
- ☒ ๓) ด้านความเสี่ยงการจัดซื้อจัดจ้าง
- ☐ ๔) ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล

ตาราง ๑ ระบุความเสี่ยงการทุจริต (know factor และ Unknow factor)

ลำดับ ที่	โอกาส/ความเสี่ยงต่อการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		know factor ความเสี่ยงที่เคยเกิด	Unknow factor ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด
๑	การจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะกับผู้รับจ้างรายเดียว		✓
๒	การกำหนดคุณสมบัติขอบเขตงานจ้าง ,รายละเอียดการจัดซื้อจัดจ้างเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่ง	✓	
๓	การตรวจรับงานการจัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตามรายละเอียดหรือปริมาณที่กำหนด หรือปริมาณไม่ครบถ้วน	✓	
๔	เอกสารการจัดซื้อจัดจ้างไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วนในการทำสัญญา ทำสัญญาหรือซื้อจ้างกับผู้รับจ้างที่ไม่มีคุณสมบัติ	✓	

ตาราง ๒ การประเมินสถานะความเสี่ยง

ลำดับ	ขั้นตอนการปฏิบัติงานโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต รูปแบบพฤติกรรม ความเสี่ยงทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑	การจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะกับผู้รับจ้างรายเดียว			✓	
๒	การกำหนดคุณสมบัติขอบเขตงานจ้าง ,รายละเอียดการจัดซื้อจัดจ้างเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่ง			✓	
๓	การตรวจรับงานการจัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตามรายละเอียด หรือปริมาณที่กำหนด หรือปริมาณไม่ครบถ้วน			✓	
๔	เอกสารการจัดซื้อจัดจ้างไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วนในการทำสัญญา ทำสัญญาหรือซื้อจ้างกับผู้รับจ้างที่ไม่มีคุณสมบัติ				✓

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติ ควบคุมดูแลได้

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางการประเมินความเสี่ยง วิเคราะห์ประเด็นความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต
การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริต และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยง การทุจริต	ระดับความเสี่ยง Risk Score (L x I)		
			โอกาสเกิด (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)	ระดับความ รุนแรง (Risk Score)
			๑ ๒ ๓ ๔ ๕	๑ ๒ ๓ ๔ ๕	
๑	การจัดซื้อจัดจ้าง เฉพาะกับผู้รับจ้างราย เดียว	เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุ หรืองานจ้างกับเฉพาะผู้รับจ้างรายเดียว จัด ซื้อจัดจ้างวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่จำเป็นและซื้อจ้าง ในราคาสูง การกำหนด TOR/คุณลักษณะของ สินค้าหรือบริการที่มีลักษณะของสินค้าหรือ บริการที่มีลักษณะของสินค้าหรือบริการ บริษัทใดบริษัทหนึ่ง ซึ่งอาจมีการเสนอสินบน หรือประโยชน์อื่นใดเพื่อเป็นการให้ซื้อจ้าง เฉพาะกับผู้รับจ้างได้	๔	๔	๑๖ (สูง)
๒	การกำหนดคุณสมบัติ ขอบเขตงานจ้าง , รายละเอียดการจัดซื้อ จัดจ้างเอื้อประโยชน์ให้ ผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่ง	เจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารอาจมีการกำหนด ขอบเขตงานหรือลักษณะงานที่เอื้อเฉพาะผู้ รับจ้างรายใดรายหนึ่ง หรือเพื่อไม่ให้มีคู่แข่ง หลายรายเพื่อให้ง่ายต่อการซื้อจ้าง ซึ่งอาจมี การเสนอสินบนหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อเป็น การให้ซื้อจ้างเฉพาะกับผู้รับจ้างได้ มีการ ประสานกับบริษัท หรือผู้ที่จะเป็นคู่สัญญา ตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อกำหนด คุณลักษณะ (TOR) ซึ่งไม่มีการกำหนดขึ้น อย่างแท้จริงแต่เป็นการนำร่าง TOR ดังกล่าวมาให้คณะกรรมการเป็นผู้ กำหนด การแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนด TOR เป็นเพียงการดำเนินการตามรูปแบบ ของทางราชการ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับ เอกชน การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะพัสดุหรือ ที่เรียกว่า “ล็อกสเปค” เพื่อเอื้อต่อผู้ขายบาง ราย เช่นระบุยี่ห้อ การระบุคุณสมบัติผู้เสนอ ราคา ที่เอื้อต่อผู้เสนอราคาเช่น - ต้องมีเครื่องจักรเป็นของตนเอง - ต้องมีแหล่งวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง เช่น หิน ลูกกรังในเขตจังหวัดที่จะเข้าเสนอราคา - ต้องมีหนังสือรับรองจากธนาคารว่าจะ สนับสนุนเงินในการก่อสร้างไม่ต่ำกว่าร้อยละ ...ของวงเงิน	๔	๕	๒๐ (สูงมาก)

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยง การทุจริต	ระดับความเสี่ยง Risk Score (L x I)		
			โอกาสเกิด (Likelihood) ๑ ๒ ๓ ๔ ๕	ผลกระทบ (Impact) ๑ ๒ ๓ ๔ ๕	ระดับความ รุนแรง (Risk Score)
		- ต้องเคยมีประสบการณ์งานที่เหมือนกัน ในวงเงินไม่ต่ำกว่า... บาท			
๓	การตรวจรับงานการจัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตามรายละเอียด หรือปริมาณที่กำหนด หรือปริมาณไม่ครบถ้วน	ไม่มีการตรวจรับแบบละเอียด พัสตูหรืองานจ้างไม่เป็นไปตามที่กำหนด ไม่ครบถ้วน ช่างผู้ควบคุมงานจัดทำรายงานเท็จต่อคณะกรรมการตรวจการจ้าง การตรวจการจ้างไม่ตรงตามรูปแบบราชการโดยมีการรับเงินหรือผลประโยชน์จากผู้รับจ้าง เช่น ซึ่งอาจมีการเสนอสินบนหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อเป็นการให้ยอมรับตรวจงานซื้อจ้างและเบิกจ่ายเงิน	๔	๕	๒๐ (สูงมาก)
๔	เอกสารการจัดซื้อจัดจ้างไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วนในการทำสัญญา ทำสัญญาหรือซื้อจ้างกับผู้รับจ้างที่ไม่มีคุณสมบัติ	ในการซื้อจ้างบางประเภทที่มีกำหนดคุณสมบัติผู้รับจ้างเป็นการเฉพาะในเรื่องคุณสมบัติหรือใบรับรองผลการปฏิบัติงานจึงจะสามารถซื้อจ้างได้ อาจมีการเสนอสินบนหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อเป็นการให้เจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารหาช่องทางหรือวิธีการเพื่อเอื้อต่อผู้รับจ้าง	๔	๕	๒๐ (สูงมาก)

**** องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านผึ้ง ได้พิจารณาคัดเลือกความเสี่ยงตั้งแต่ระดับคะแนน ๑๐ - ๒๕ เพื่อนำมาเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อจัดการและควบคุมความเสี่ยงให้ลดลง ส่วนความเสี่ยงในระดับค่า ๙ และที่ต่ำกว่าถือว่าเป็นความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้

ตารางการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง
การจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะกับผู้รับจ้างรายเดียว	ดี	✓		
การกำหนดคุณสมบัติขอบเขตงานจ้าง , รายละเอียดการจัดซื้อจัดจ้างเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่ง	ดี			✓
การตรวจรับงานการจัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตามรายละเอียด หรือปริมาณที่กำหนด หรือปริมาณไม่ครบถ้วน	ดี			✓
เอกสารการจัดซื้อจัดจ้างไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วนในการทำสัญญา ทำสัญญาหรือซื้อจ้างกับผู้รับจ้างที่ไม่มีคุณสมบัติ	ดี			✓

ระดับดี: จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยงไม่กระทบถึงผู้ให้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรไม่มีผลเสียทางการเงิน

ระดับพอใช้: จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งที่ยังจัดการไม่ได้กระทบถึงผู้ให้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรแต่ยอมรับได้มีความเข้าใจ

ระดับอ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อยการจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่ายมีผลกระทบถึงผู้ให้บริการ/ ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

การประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประเด็นเกี่ยวกับสินบน ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

กระบวนการ : งานการจัดซื้อจัดจ้าง

ประเด็นความเสี่ยง ๓) ด้านความเสี่ยงการจัดซื้อจัดจ้าง

เหตุการณ์ความเสี่ยง	การวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริต		สถานะความเสี่ยง				การประเมินความเสี่ยง			คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
	Know Factor	Unknow Factor	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง	โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ	ความเสี่ยง		ต่ำ	ปานกลาง	สูง
การจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะกับผู้รับจ้างรายเดียว :เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุ หรืองานจ้างกับเฉพาะผู้รับจ้างรายเดียว จัดซื้อจัดจ้างวัสดุ อุปกรณ์ที่ไม่จำเป็นและซื้อจ้างในราคาสูงการกำหนด TOR/คุณลักษณะของสินค้าหรือบริการที่มีลักษณะของสินค้าหรือบริการที่มีลักษณะของสินค้าหรือบริการบริษัทใดบริษัทหนึ่ง ซึ่งอาจมีการเสนอสินบนหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อเป็นการให้ซื้อจ้างเฉพาะกับผู้รับจ้างได้	✓				✓		๔	๔	๑๖ (สูง)	ดี	✓		
การกำหนดคุณสมบัติขอบเขตงานจ้าง ,รายละเอียดการจัดซื้อจัดจ้างเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่ง: เจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารอาจมีการกำหนดขอบเขตงานหรือลักษณะงานที่เอื้อเฉพาะผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่ง หรือเพื่อไม่ให้มีคู่แข่งหลายรายเพื่อให้ง่ายต่อการซื้อจ้าง ซึ่งอาจมีการเสนอสินบนหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อเป็นการให้ซื้อจ้างเฉพาะกับผู้รับจ้างได้ มีการประสานกับบริษัท หรือผู้ที่จะมาเป็นผู้สัญญาตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อกำหนดคุณลักษณะ (TOR) ซึ่งไม่มีการกำหนดขึ้นอย่างแท้จริงแต่เป็นการนำร่าง TOR ดังกล่าวมาให้คณะกรรมการเป็นผู้กำหนด การแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนด TOR เป็นเพียงการดำเนินการตามรูปแบบของทางราชการ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับเอกชน การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะพัสดุหรือที่เรียกว่า “ล็อกสเปค” เพื่อเอื้อต่อผู้ขายบางราย เช่นระบุยี่ห้อ การระบุคุณสมบัติผู้เสนอราคา ที่เอื้อต่อผู้เสนอราคาเช่น - ต้องมีเครื่องจักรเป็นของตนเอง		✓				✓	๔	๕	๒๐ (สูงมาก)	ดี			✓

เหตุการณ์ความเสี่ยง	การวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริต		สถานะความเสี่ยง				การประเมินความเสี่ยง			คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
	Know Factor	Unknow Factor	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง	โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ	ความเสี่ยง		ต่ำ	ปานกลาง	สูง
- ต้องมีแหล่งวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง เช่นหิน ลูกกรังในเขตจังหวัดที่จะเข้าเสนอราคา - ต้องมีหนังสือรับรองจากธนาคารว่าจะสนับสนุนเงินในการก่อสร้างไม่ต่ำกว่าร้อยละ...ของวงเงิน - ต้องเคยมีประสบการณ์งานที่เหมือนกันในวงเงินไม่ต่ำกว่า... บาท													
การตรวจรับงานการจัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตามรายละเอียด หรือปริมาณที่กำหนด หรือปริมาณไม่ครบถ้วน:ไม่มีการตรวจรับแบบละเอียด พัสตุหรืองานจ้างไม่เป็นไปตามที่กำหนด ไม่ครบถ้วน ช่างผู้ควบคุมงานจัดทำรายงานเท็จต่อคณะกรรมการตรวจการจ้าง การตรวจการจ้างไม่ตรงตามรูปแบบราชการโดยมีการรับเงินหรือผลประโยชน์จากผู้รับจ้าง เช่น ซึ่งอาจมีการเสนอสินบนหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อเป็นการให้ยอมรับตรวจงานซื้อจ้างและเบิกจ่ายเงิน		✓			✓		๔	๕	๒๐ (สูงมาก)	ดี			✓
เอกสารการจัดซื้อจัดจ้างไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วนในการทำสัญญา ทำสัญญาหรือซื้อจ้างกับผู้รับจ้างที่ไม่มีคุณสมบัติ : ในการซื้อจ้างบางประเภทที่มีกำหนดคุณสมบัติผู้รับจ้างเป็นการเฉพาะในเรื่องคุณสมบัติหรือใบรับรองผลการปฏิบัติงานจึงจะสามารถซื้อจ้างได้ อาจมีการเสนอสินบนหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อเป็นการให้เจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารหาช่องทางหรือวิธีการเพื่อเอื้อต่อผู้รับจ้าง		✓			✓		๔	๕	๒๐ (สูงมาก)	ดี			✓

**แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประเด็นเกี่ยวกับสินบน งานการจัดซื้อจัดจ้าง
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗**

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน/ ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	หน่วยงาน
๑	ขั้นตอนการดำเนินงาน : การจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะกับผู้รับจ้างรายเดียว ประเด็นความเสี่ยงทุจริต : เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุ หรือ งานจ้างกับเฉพาะผู้รับจ้างรายเดียว ซึ่งอาจมีการเสนอสินบนหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อเป็นการให้ซื้อจ้างเฉพาะกับผู้รับจ้างได้ ซึ่งมีระดับความรุนแรงของความเสี่ยงทุจริต (Risk Score) อยู่ในระดับ ๑๖ อยู่ในระดับ สูง ซึ่งต้องเฝ้าระวัง	๑. มีการประกาศเชิญชวนผู้รับจ้าง ๒. ให้ผู้รับผิดชอบการซื้อจ้าง/หรือเจ้าของงานทำการสืบราคาตลาดเพื่อเทียบราคา ๒. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ยึดระเบียบแนวทางปฏิบัติ	กองคลัง
๒	ขั้นตอนการดำเนินงาน: การกำหนดคุณสมบัติขอบเขตงานจ้าง ,รายละเอียดการจัดซื้อจัดจ้างเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่ง ประเด็นความเสี่ยงทุจริต: เจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารอาจมีการกำหนดขอบเขตงานหรือลักษณะงานที่เอื้อเฉพาะผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่ง หรือเพื่อไม่ให้มีคู่แข่งหลายรายเพื่อให้ง่ายต่อการซื้อจ้าง ซึ่งอาจมีการเสนอสินบนหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อเป็นการให้ซื้อจ้างเฉพาะกับผู้รับจ้างได้ ซึ่งมีระดับความรุนแรงของความเสี่ยงทุจริต (Risk Score) อยู่ในระดับ ๒๐ อยู่ในระดับ สูงมาก ซึ่งต้องเฝ้าระวัง	- การใช้แบบมาตรฐาน หรือการกำหนด TOR ตามระเบียบ - กำหนดคุณสมบัติงานซื้อจ้างในรูปแบบคณะกรรมการ - เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ยึดระเบียบแนวทางปฏิบัติ -ไม่กำหนดเจ้าหน้าที่หรือบุคคลร่างขอบเขตงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะงานเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง(TOR) และคณะกรรมการผู้รับผิดชอบราคากลางเป็นบุคคลเดียวกัน	กองคลัง
๓	ขั้นตอนการดำเนินงาน: การตรวจรับงานการจัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตามรายละเอียด หรือปริมาณที่กำหนด หรือปริมาณไม่ครบถ้วน: ประเด็นความเสี่ยงทุจริต: ไม่มีการตรวจรับแบบละเอียด พัสดุหรืองานจ้างไม่เป็นไปตามที่กำหนด ไม่ครบถ้วน เช่น ซึ่งอาจมีการเสนอสินบนหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อเป็นการให้ยอมรับตรวจงานซื้อจ้างและเบิกจ่ายเงิน ซึ่งมีระดับความรุนแรงของความเสี่ยงทุจริต (Risk Score) อยู่ในระดับ ๒๐ อยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งต้องเฝ้าระวัง	- ทุกครั้งที่มีการส่งมอบพัสดุหรืองานจ้างคณะกรรมการต้องตรวจนับ ถ่ายภาพพัสดุทุกครั้ง - กำหนดผู้ตรวจรับงานที่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้ตรวจรับ -หากตรวจรับแล้วไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนต้องไม่รับพัสดุหรืองานจ้าง และทำบันทึกเสนอผู้มีอำนาจสั่งการทันที	กองคลัง

๔) ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล

ชื่อกระบวนการ/การสรรหาพนักงานจ้าง

ชื่อหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง ผู้รับผิดชอบ กองคลัง

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

- ☐ ๑) ด้านความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
- ☐ ๒) ด้านความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
- ☐ ๓) ด้านความเสี่ยงการจัดซื้อจัดจ้าง
- ☒ ๔) ความเสี่ยงการทุจริตด้านการบริหารงานบุคคล

ตาราง ๑ ระบุความเสี่ยงการทุจริต (know factor และ Unknow factor)

ลำดับ ที่	โอกาส/ความเสี่ยงต่อการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		know factor ความเสี่ยงที่เคยเกิด	Unknow factor ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด
๑	ขั้นตอนการออกข้อสอบ การเก็บข้อสอบ	✓	
๒	ขั้นตอนการตรวจข้อสอบ	✓	
๓	ผู้เข้าสอบรู้จักกับผู้มีอำนาจสั่งการ ผู้บริหาร	✓	

ตาราง ๒ การประเมินสถานะความเสี่ยง

ลำดับ	ขั้นตอนการปฏิบัติงานโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต รูปแบบพฤติกรรม ความเสี่ยงทุจริต	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑	ขั้นตอนการออกข้อสอบ การเก็บข้อสอบ		✓		
๒	ขั้นตอนการตรวจข้อสอบ		✓		
๓	ผู้เข้าสอบรู้จักกับผู้มีอำนาจสั่งการ ผู้บริหาร		✓		

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติ ควบคุมดูแลได้

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

**ตารางการประเมินความเสี่ยง วิเคราะห์ประเด็นความเสี่ยง/เหตุการณ์ความเสี่ยงการทุจริต
การให้คะแนนความเสี่ยงการทุจริต และระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต**

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง/เหตุการณ์ ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง Risk Score (L x I)		
			โอกาสเกิด (Likelihood) ๑ ๒ ๓ ๔ ๕	ผลกระทบ (Impact) ๑ ๒ ๓ ๔ ๕	ระดับความ รุนแรง (Risk Score)
๑	ขั้นตอนการออกข้อสอบ การเก็บข้อสอบ	ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาพนักงาน จ้างอาจรู้จักกับเจ้าหน้าที่ผู้ออก ข้อสอบ หรือผู้ที่เก็บข้อสอบและอาจ มีการให้สินบนหรือผลประโยชน์อื่น ใดเพื่อให้ทราบข้อสอบ	๓	๔	๑๒ (สูง)
๒	ขั้นตอนการตรวจข้อสอบ	ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาอาจมีการ เสนอหรือให้สินบนกับผู้ตรวจข้อสอบ เพื่อให้แก้ไขข้อมูลในการสอบให้ตน สอบผ่านได้	๓	๔	๑๒ (สูง)
๓	ผู้เข้าสอบ รู้จักกับ ผู้มี อำนาจสั่งการ ผู้บริหาร	ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาพนักงาน จ้างอาจมีความคุ้นเคย รู้จักใกล้ชิด กับผู้มีอำนาจสั่งการ ผู้บริหาร เนื่องจากเป็นเขตตำบล อาจมีการ เสนอหรือให้สินบนเพื่อให้รับตนเข้า มาทำงาน	๔	๕	๒๐ (สูงมาก)

**** องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง ได้พิจารณาคัดเลือกความเสี่ยงตั้งแต่ระดับคะแนน ๑๐ - ๒๕ เพื่อนำมาเข้าสู่กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อจัดการและควบคุมความเสี่ยงให้ลดลง ส่วนความเสี่ยงในระดับค่า ๙ และที่ต่ำกว่าถือว่าเป็นความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้

ตารางการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	คุณภาพการ จัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยง ระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยง ระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยง ระดับสูง
ขั้นตอนการออกข้อสอบ การเก็บข้อสอบ	ดี	✓		
ขั้นตอนการตรวจข้อสอบ	ดี			✓
ผู้เข้าสอบรู้จักกับผู้มีอำนาจสั่งการ ผู้บริหาร	ดี			✓

ระดับดี: จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยงไม่กระทบถึงผู้ให้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรไม่มีผลเสียทางการเงิน

ระดับพอใช้: จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งที่ยังจัดการไม่ได้กระทบถึงผู้ให้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน องค์กรแต่ยอมรับได้มีความเข้าใจ

ระดับอ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อยการจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่ายมีผลกระทบถึงผู้ให้บริการ/ ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

การประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประเด็นเกี่ยวกับสินบน ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

กระบวนการ : การสรรหาพนักงานจ้าง

ประเด็นความเสี่ยง ๔) ด้านความเสี่ยงการบริหารงานบุคคล

เหตุการณ์ความเสี่ยง	การวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริต		สถานะความเสี่ยง				การประเมินความเสี่ยง			คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
	Know Factor	Unknow Factor	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง	โอกาสที่จะเกิด	ผลกระทบ	ความเสี่ยง		ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ขั้นตอนการออกข้อสอบ การเก็บข้อสอบ: ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาพนักงานจ้างอาจรู้จักกับเจ้าหน้าที่ผู้ออกข้อสอบ หรือผู้ที่เก็บข้อสอบและอาจมีการให้สินบนหรือผลประโยชน์อื่นใดเพื่อให้ทราบข้อสอบ		✓		✓			๓	๔	๑๒ (สูง)	ดี	✓		
ขั้นตอนการตรวจข้อสอบ: ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาอาจมีการเสนอหรือให้สินบนกับผู้ตรวจข้อสอบเพื่อให้แก้ไขข้อมูลในการสอบให้ตนสอบผ่านได้		✓		✓			๓	๔	๑๒ (สูง)	ดี			✓
ผู้เข้าสอบรู้จักกับผู้มีอำนาจสั่งการ ผู้บริหาร: ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาพนักงานจ้างอาจมีความคุ้นเคย รู้จักใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจสั่งการ ผู้บริหาร เนื่องจากเป็นเขตตำบล อาจมีการเสนอหรือให้สินบนเพื่อให้รับตนเข้ามาทำงาน		✓		✓			๔	๕	๒๐ (สูงมาก)	ดี			✓

แผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต ประเด็นเกี่ยวกับสินบน การสรรหาพนักงานจ้าง
ประเด็นความเสี่ยง ด้านความเสี่ยงการบริหารงานบุคคล
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ลำดับ ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน/ ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	หน่วยงาน
๑	ขั้นตอนการดำเนินงาน : การออกข้อสอบ การเก็บข้อสอบ ประเด็นความเสี่ยงทุจริต : ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาพนักงานจ้างอาจรู้จักกับเจ้าหน้าที่ผู้ ออกข้อสอบ หรือผู้ที่เก็บข้อสอบและอาจมีการให้สินบนหรือผลประโยชน์อื่นใดเพื่อให้ทราบ ข้อสอบ ซึ่งมีระดับความรุนแรงของความเสี่ยงทุจริต (Risk Score) อยู่ในระดับ ๑๒ อยู่ใน ระดับ สูง ซึ่งต้องเฝ้าระวัง	-ในการออกข้อสอบต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการออกข้อสอบและให้ กรรมการแต่ละคนต่างออกข้อสอบและนำข้อสอบมารวมกันเพื่อสุ่มรวม เป็นข้อสอบ -การเก็บข้อสอบดำเนินการโดยเก็บไว้ในที่ปลอดภัย และให้ คณะกรรมการเซ็นรับรองข้อสอบ -ก่อนการสอบให้ผู้เข้าสอบเป็นพยานในการเปิดซองข้อสอบ -ไม่เปิดเผยชื่อกรรมการออกข้อสอบให้ผู้เข้าสอบทราบ และไม่ให้ผู้ออก ข้อสอบว่ามีใครสมัครสอบ	นักทรัพยากร บุคคล
๒	ขั้นตอนการดำเนินงาน: ขั้นตอนการตรวจข้อสอบ ประเด็นความเสี่ยงทุจริต: ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาอาจมีการเสนอหรือให้สินบนกับผู้ ตรวจข้อสอบเพื่อให้แก้ไขข้อมูลในการสอบให้ตนสอบผ่านได้ ซึ่งมีระดับความรุนแรงของ ความเสี่ยงทุจริต (Risk Score) อยู่ในระดับ ๑๒ อยู่ในระดับ สูง ซึ่งต้องเฝ้าระวัง	- ในใบคำตอบของผู้เข้าสอบต้องมีลายเซ็นของกรรมการคุมสอบและผู้ เข้าสอบ เพื่อป้องกันการแก้ไข - แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจข้อสอบ	นักทรัพยากร บุคคล
๓	ขั้นตอนการดำเนินงาน: ผู้เข้าสอบรู้จักกับผู้มีอำนาจสั่งการ ผู้บริหาร ประเด็นความเสี่ยงทุจริต: ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาพนักงานจ้างอาจมีความคุ้นเคย รู้จัก ใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจสั่งการ ผู้บริหาร เนื่องจากเป็นเขตตำบล อาจมีการเสนอหรือให้สินบน เพื่อให้รับตนเข้ามาทำงาน ซึ่งมีระดับความรุนแรงของความเสี่ยงทุจริต (Risk Score) อยู่ ในระดับ ๒๐ อยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งต้องเฝ้าระวัง	- ประชาสัมพันธ์การรับสมัครการสรรหาพนักงานจ้างทางเว็บไซต์ ส่ง ประกาศตามระเบียบกำหนด -ดำเนินการสรรหาในรูปแบบคณะกรรมการ -ชี้แจงให้ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาทราบว่าไม่มีการให้การช่วยเหลือหรือ เอื้อประโยชน์อื่นใด การสอบยึดหลักความรู้ ความสามารถ	นักทรัพยากร บุคคล

